

Sortspætte (*Dryocopus martius*)

Jeg er vild med spætter. De er fascinerende i deres adfærd og i deres stemmer. Sortspætten er en af mine absolut favoritter og virker i mine øjne næsten magisk og emmer af mystik, når den lader dens lidt melankolske "kiiiiiiæh" lyde ud i skoven på en vinterdag, hvor skoven i forvejen virker tom og meget stille.

Mit første møde med sortspætten var på en lidt tåget og grå efterårsdag. Sådan en af de dage, hvor skoven virker tom og øde, når fuglestemmerne begynder at fade ud, og træerne står bare tilbage, og man godt kan få en følelse af at være helt alene. Sådan en dag var det den dag – lige indtil stilheden blev brudt af sortspættens høje "kiiiiiiæh". Sortspætten er en temmelig sky fugl, men når man følger dens kald, så kan man sagtens få et glimt af den – og det gjorde jeg. Jeg fulgte dens kald og fandt den i toppen af et dødt træ, hvor den kaldte et par enkelte gange mere, før den fløj videre. Om det var synet af denne store, sorte fugl med de hvide øjne og det lidt triste kald i toppen af et dødt træ i en lidt tåget vinterskov, som gør, at jeg synes, der er noget helt særligt omkring sortspætten, ved jeg ikke, men oplevelsen efterlod i hvert fald en særlig følelse i mig.

Foto: Aage Matthiesen

Sortspætten er en standfugl, og derfor kan man finde den i Danmark hele året rundt. Den indvandrede til Nordsjælland og Bornholm i begyndelsen af 1960'erne og til Sønderjylland i 1970'erne. Dens primære kost består af myrer – herkulesmyrer og røde skovmyrer, og den spiser cirka 1000 myrer pr. måltid. Hvad gør den så om vinteren, når skovbunden er dækket af sne, eller jorden er frossen? Det fascinerende ved sortspætten er, at man mener, at den er i stand til at lokalisere myrer med sin hørelse og på den måde, kan den finde myrerne om vinteren, selvom de er gået i vinterdvale under jorden. Det er ret vildt, når man lige tænker over det.

Selvom sortspætten er i fremgang, er den stadig en fåtallig ynglefugl herhjemme. En sortspætte har den samme mage i mange år, og de ynder gerne at hakke nye redehuller hvert år. Det er jo helt fantastisk, for deres gamle redehuller giver glæde til andre hulrugende fugle, som f.eks. hulduer, hvinænder og perleugler. Ja, selv flagermus bruger dem til at sove i om dagen. Det anslås, at sortspætten i snit laver mellem 8.000-12.000 hak om dagen – og så kan man jo sådan set godt forstå, at de slider et næb op i løbet af et år. Heldigvis er det sådan, at hornlaget på deres næb vokser konstant, og derfor har næbbet en konstant størrelse. Når sortspætten hakker/trommer, kan det høres helt op til et par kilometer væk. Det er da ret så imponerende!

Foto: Aage Matthiesen

En anden fascinerende ting ved sortspætten er, at de skal bruge mindst to huller gennem hele året, for de overnatter ikke sammen i samme hul men i hver deres hul. I yngletiden er hannens overnatningsplads i redehullet. De yngler gerne i blandskov med ældre bøgetræer, som gerne støder op til nåletræer. Deres redehul er gerne en 10 meter over jorden og kan derfor være svære at finde, når bøgen springer ud. Redehullet er cirka en halv meter dyb, og indgangshullet har en diameter på 10-15 cm. I ynglesæsonen er de endnu mere sky og gør ikke meget væsen af sig. Det måtte jeg sande, da jeg var så heldig at følge et ynglende sortspættepar i sommers. Da først rugningen var i gang, så og hørte jeg stort set intet til dem, og jeg troede faktisk en overgang, at det ikke var blevet til noget. Jeg blev så gjort opmærksom på, at der hver fjerde time blevet byttet plads i redehullet, så jeg holdt øje, og det gjorde der så - faktisk stort set på slaget, men foregår så hurtigt, at man næsten ikke når at registrere det.

Eftersom det er her i februar, at sortspætteparne gør klar til ynglesæsonen med territoriehævdende adfærd og snart begynder at hakke redehul, så er det også nu, man skal holde øjne og øre åbne, når man er ude for at se på fugle - det kunne jo være, at sortspætten kigger forbi på turen.

Skrevet af Maiken Hartung-Struer